

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Milady Haplové a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **Y. A.**, zastoupeného Mgr. Klárou Ehlovou, advokátkou, se sídlem Nad Opatovem 2140/2, Praha 4, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 11. 2003, č. j. OAM-805/VL-19-C10-2003, vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 14 Az 550/2003, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 4. 2005, č. j. 14 Az 550/2003 - 25,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného označeným v záhlaví tohoto rozhodnutí nebyl žalobci (dále též „stěžovatel“) udělen azyl v České republice podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“); současně na něj nebyla vztažena překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu. Podle žalovaného byla důvodem žádosti žalobce o udělení azylu jeho obava z neznámých osob, které jej vydíraly pod pohrůžkou násilí; dalším důvodem pak byla snaha o legalizaci pobytu, neboť žalobce pobýval v České republice od roku 2000 bez povolení k pobytu. Podle žalovaného žalobce neuvedl žádnou konkrétní skutečnost, z níž by bylo možné dovodit jeho pronásledování z politických důvodů; nebyl tedy dán důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Žalovaný uvedl, že vydírání ze strany soukromých osob nebylo v daném případě podporováno zemí původu žalobce; žalobce se měl obrátit se žádostí o pomoc na policii, případně jiné státní orgány v zemi původu, což však neučinil. Podle žalovaného pak tyto orgány nemohly nijak

zasáhnout, neboť nebyly o problémech žalobce informovány. Jednání soukromých osob vůči žalobci nebylo podle žalovaného motivováno žádnou skutečností podle § 12 písm. b) zákona o azylu, nýbrž snahou získat nezákonným způsobem peněžní prostředky. Žalovaný neshledal existenci důvodu pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Snahu o legalizaci pobytu podle žalovaného nelze podřadit taxativně vymezeným důvodům pro udělení azylu; žalobce měl využít pro tento účel některého z institutů zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Žalovaný se dále vyjádřil k neudělení azylu podle § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu i k neexistenci překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu s tím, že se situace v zemi původu umožňuje bezpečný návrat žalobce do země původu.

Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 4. 2005, č. j. 14 Az 550/2003-25, byla zamítnuta žaloba proti tomuto rozhodnutí žalovaného. Soud uvedl, že žalovaný se podrobně zabýval tvrzenými důvody pronásledování žalobce. Přitom však dospěl k závěru, že důvodem pro udělení azylu je obava žalobce z jednání soukromých osob, které po něm požadovaly peníze. Soud označil za absurdní tvrzení žalobce, že patří do sociální skupiny „navrátilců z ciziny, kteří jsou pravidelně vystaveni vydírání zločineckými strukturami“. Soud obsáhle vyložil, co je zapotřebí rozumět pod pojmem „sociální skupina“, zejména že se sociální skupina skládá z osob podobného společenského původu nebo postavení, obdobných majetkových poměrů, společenských obyčejů apod.; to však v daném případě nelze dovodit. Obava z vydírání soukromými osobami není podle soudu v souzené věci azylově relevantním důvodem ve smyslu § 12 zákona o azylu ani důvodem pro vyslovení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu. Ze všech uvedených důvodů soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné kasační stížnosti stěžovatel uplatnil důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Stěžovatel uvedl, že příčinou odchodu ze země původu byla jeho obava z tzv. „banditů“, kteří po něm pod pohrůžkou násilí požadovali peníze, přičemž své nároky odůvodnili tím, že stěžovatel si vydělával peníze prací v České republice. Stěžovatel se raději vrátil do České republiky, kde se cítil být bezpečnější. Stěžovatel je přesvědčen, že je pronásledován z důvodu příslušnosti k sociální skupině, a sice na Ukrajině početné skupině osob vydělávajících si peníze na živobytí v cizině, na něž se mohou soustřeďovat zločinná spolčení a požadovat po nich vydání jakéhosi „podílu“. Na stěžovatele byl vyvíjen nátlak, protože měl obavu o život; podle něj není pravděpodobný účinný zásah ukrajinských orgánů činných v trestním řízení. Podle stěžovatele se měl žalovaný v případě, že neudělil azyl podle § 12 zákona o azylu, blíže zabývat důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Stěžovatel navrhl, aby rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 4. 2005, č. j. 14 Az 550/2003 - 25, byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení; současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že důvody uváděné stěžovatelem nelze podřadit pod zákonné důvody pro udělení azylu podle zákona o azylu. Žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, sp. zn. 5 Azs 37/2003, podle něhož poskytnutí azylu je specifickým důvodem pro povolení pobytu na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými formami pobytu na území České republiky. Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní namítá důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Důvod kasační stížnosti je vymezen v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jde tedy o stěžovatelem tvrzenou nezákonnost rozhodnutí krajského soudu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. Stěžovatel tvrdí, že má v zemi původu odůvodněný strach z pronásledování ze strany soukromých osob – tzv. „banditů“, které po něm požadují peněžní prostředky. Proto je stěžovatel přesvědčen, že je u něj dán důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť má odůvodněný strach z pronásledování pro příslušnost k sociální skupině osob vydělávajících si peníze na živobytí v cizině.

Podle § 2 odst. 6 zákona o azylu se za pronásledování považuje ohrožení života nebo svobody jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Předně je zapotřebí uvést, že zákon o azylu pojem sociální skupiny nevymezuje; výkladem lze však dospět k závěru, že „sociální skupina“ se skládá z osob podobného společenského původu nebo postavení, obdobných majetkových poměrů, společenských obyčejů apod. Ačkoliv zákon o azylu pojem „příslušnosti k určité sociální skupině“ dále nerozvádí, tento termín se objevuje v článku 1 odst. A bod 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z 28. 7. 1957 (Ženevské konvence) a ani tam není upřesněn. Lze však vyjít z praxe soudních rozhodnutí, která se vyčlenila do dvou přístupů, jeden představuje tzv. chráněnou charakteristiku, druhý pak přístup sociální percepce. Prvý klade důraz na nezměnitelnou charakteristiku pro člověka natolik zásadní, že by se jí neměl být nucen vzdát, totiž vrozená (např. pohlaví, etnická příslušnost) nebo nezměnitelná z jiných důvodů (např. historických, povolání, stav). Takto byly generovány např. sociální skupina rodiny, žen, homosexuálů. Se stejným výsledkem přichází i druhý přístup, který zjišťuje, zda skupina je spojena s určitou charakteristikou, která ji identifikuje nebo ze společnosti vyděluje. Především však role pronásledování není definičním prvkem, jež určuje sociální skupinu, byť fakt pronásledování pomůže k tomu, aby určitá skupina lidí byla jako zvláštní sociální skupina vnímána, resp. může takovou skupinu i vytvořit. Není pak zapotřebí, aby se členové určité sociální skupiny znali, nemusí se vzájemně stýkat ani tvořit soudržnou skupinu. Určitá sociální skupina je tedy skupina osob sdílející objektivně společnou charakteristiku nebo je alespoň takto společností vnímána. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotýčných osob; riziko pronásledování tuto charakteristiku nepředstavuje. V tomto kontextu nelze rozhodně hovořit např. o sociální skupině dlužníků či osob pronásledovaných zločineckými strukturami ani o sociální skupině osob vydělávajících si peníze na živobytí v zahraničí. Žalovaný i krajský soud dospěly podle Nejvyššího správního soudu ke správnému závěru, že stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti svědčící o tom, že byl ve vlasti pronásledován pro uplatňování politických práv a svobod a nebyl prokázán ani jeho odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo zastávání určitých politických názorů. Skutečnosti uváděné stěžovatelem nelze považovat za pronásledování podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Výčet důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu je taxativní, což znamená, že žalovaný je oprávněn udělit azyl podle tohoto ustanovení výhradně z důvodů v něm uvedených. Pokud tedy stěžovatel uvedl jako svůj důvod pro udělení azylu obavy z vydírání soukromých osob a snahu o legalizaci pobytu na území České republiky, postupoval žalovaný v souladu se zákonem,

pokud mu azyl neudělil, neboť se v daném případě nejednalo o azylově relevantní tvrzení. Významným aspektem je přitom skutečnost, že stěžovatel primárně nevyužil možnosti ochrany v zemi původu, neboť – jak sám uvedl – se neobrátil se žádostí o pomoc na policii ani na žádné jiné státní orgány v zemi původu. Za této situace však nelze dospět k závěru, že stěžovateli byla pomoc ze strany státních orgánů v zemi původu odepřena. Pokud jde o tvrzení stěžovatele, že žalovaný měl v případě neudělení azylu důsledněji zvažovat udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, pak se jedná o tvrzení neuplatněné žalobcem v žalobním řízení, ačkoliv je žalobce uplatnit mohl; jde tedy o nepřipustnou kasační námitku ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. a Nejvyšší správní soud k ní nepřihlédl.

Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Za této procesní situace se Nejvyšší správní soud z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s kasační stížností žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. srpna 2006

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu